

MISJA APOLLO

PAWEŁ ADAMSKI

Niepylak apollo *Parnassius apollo* to jeden z największych w Polsce motyli dziennych. Ten ginący gatunek znajduje się pod ścisłą ochroną. W 1990 roku liczebność jego populacji na jedynym stanowisku w Pieninach oszacowano zaledwie na 20–30 osobników. Dzięki podjętym zabiegom restytucji osiągnięto stabilną populację niepylaka apollo, liczącą co roku kilkaset osobników dorosłych. W opracowaniu skutecznego programu restytucji i ochrony tego motyla na terenie Pienińskiego Parku Narodowego pomogły badania dotyczące jego ekologii i wymagań siedliskowych.

Niepylak apollo
Parnassius apollo
fot. Andrzej Kalemba

Tekst stanowi fragment artykułu:

https://www.pieniny pn.pl/files/fck/File/Pieniny_Przyroda_i_Czlowiek_t__14/Adamski%20P.%20-%20Restytucja%20niepylaka%20apollo%20w%20PPN.pdf

Więcej informacji:

<https://wiadomosci.onet.pl/nauka/jedna-z-najwiekszych-operacji-polskiej-nauki/6cbmd>

<https://www.pieniny pn.pl/pl/1391/0/zoologia-owady-niepylak-apollo.html>

<https://www.polskieradio.pl/95/165/Artykul/270587%2C%20Uratowanie-motyla-niepylaka-apollo>

<https://www.iop.krakow.pl/pckz/opiseb3e.html?id=82&je=pl>

Program restytucji populacji niepylaka apollo na terenie Pienińskiego Parku Narodowego (PPN) jest pierwszym w Polsce i jednym z niewielu na świecie kompleksowych oraz dokładnie udokumentowanych programów aktywnej ochrony populacji owada. W 1990 roku niepylak apollo występował jedynie w masywie Trzech Koron, głównie na piarżysku Spuszczałnica. Liczebność tej ostatniej populacji oszacowana została na ok. 20–30 osobników. W przypadku owadów tak niewielka liczebność populacji oznacza, iż praktycznie znalazła się ona na progu ekstynkcji.

Projekt restytucji niepylaka apollo w Pieninach obejmował dwa podstawowe typy aktywności: odnowienie zanikających lub zdegradowanych siedlisk oraz zwiększenie liczebności populacji poprzez wprowadzenie do środowiska osobników pochodzących z hodowli. Hodowla została założona na bazie gąsienic zebranych na ostatnich stanowiskach motyla w polskiej części Pienin ze względu na konieczność zachowania tej samej puli genetycznej. Aby zapobiec negatywnym skutkom związanym z ograniczoną pulą genową, od 1995 roku hodowla została uzupełniona o osobniki z populacji tego samego podgatunku (*P. apollo frankenbergeri*) zamieszkującej słowacką część Pienin. W 1992 roku pierwsze 24 motyle zostały wypuszczone na wcześniej przygotowane stanowisko w Pienińskim Parku Narodowym.

Restytucja niepylaka apollo na terenie Pienińskiego Parku Narodowego doprowadziła do odtworzenia funkcjonalnej

metapopulacji gatunku o strukturze zbliżonej do występującej na przełomie lat 50. i 60. XX wieku. Mimo że nie udało się trwale osiągnąć liczebności na zakładanym poziomie ponad tysiąca dorosłych osobników, populacja wydaje się stabilna. Jej długoterminowe przetrwanie uzależnione jest jednak od utrzymania odpowiedniego stanu siedlisk, co jest zjawiskiem powszechnym przy programach aktywnej ochrony motyli. Niestety, zjawiska sukcesji ekologicznej ciągle zachodzą na odtworzonych stanowiskach niepylaka, który pod tym względem prawdopodobnie pozostanie uzależniony od działalności ochroniarskiej Parku. Warto również podkreślić, że omawiany projekt jest jednym z najdłużej monitorowanych tego typu przedsięwzięć na terenie Europy. W Polsce zbliżony czas monitoringu programów aktywnej ochrony bezkręgowców dotyczył jedynie programu restytucji niepylaka apollo prowadzonej na terenie rezerwatu „Kruczy Kamień” w Sudetach, która utrzymała się przez 11 pokoleń. Tak długi czas prowadzenia i monitoringu projektu pozwala właściwie ocenić efekty działań. Projekt restytucji niepylaka apollo w Pieninach można uznać za udany, nie tylko ze względu na realizację założonych celów, ale także dlatego, że jego doświadczenia mogą być pomocne przy innych programach restytucji.

Paweł Adamski

adamski@iop.krakow.pl

Zakład Ochrony Ekosystemów

Instytut Ochrony Przyrody PAN

al. Adama Mickiewicza 33, 31-120 Kraków